

ЛИДЕРСТВО И ВЛАСТ

ОПРЕДЕЛЕНИЕ И МОДЕЛИ НА ВЛАСТТА

Произходът на думата власт
идва от латинската дума
“potere”, която значи
“способен съм”.

Определения:

- междуличностна ситуация;
- ценност;
- компенсаторен механизъм срещу лишението, т.е. лице с ниска самооценка се стреми към властта, за да си повдигне самочувствието.

От социологическа гледна
точка властта е присъща в три
основни групи институции:
военните, политическите и
икономическите и се проявява
чрез тях.

Социологът Hawley твърди:

- всяко социално действие е проява на власт;
- всяка социална връзка е въпрос на власт;
- всяка социална система е организация на власт.

- Властта е сила, която води до поведение, което не би се получило, ако силата липсва.

- Властта е способност на дадено лице да увеличава своето задоволство като нарочно засяга поведението на други лица.

Claus и Bailey:
властта е синергитична
връзка между **сила,**
енергия и действие.

Силата (способността)
поддържа **енергията** (т.е.
желанието да се използва
способността), а енергията
поддържа **действието.**

Силата - способността и компетентността произтичат от силата. Силният човек се концентрира върху своите силни страни и премахва слабостите си.

Енергията - Властният човек
има достатъчно енергия. Тя
може да бъде пряко излъчена
към други индивиди и да
въздейства върху отношенията
и поведението им.

Действието като трети
КОМПОНЕНТ е КЛЮЧЪТ КЪМ
властната личност, чиято цел
е да влияе върху другите.

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ВЛАСТТА

1. ОСНОВА НА ВЛАСТТА:
предимствата, които човек
използва, за да повлияе на
другите.

2. СРЕДСТВА НА ВЛАСТТА:

специфичните действия,
чрез които човек влияе
върху другите /напр.,
заплахи, обещания и др./.

3. ОБХВАТ НА ВЛАСТТА:
съвкупността от специфични
действия, които човек може
да предприеме, за да
повлияе на другите.

4. КОЛИЧЕСТВО НА ВЛАСТТА:

вероятността, че дадено лице ще изпълни някакво действие като резултат от властта на друго лице.

5. ШИРОТА НА ВЛАСТТА:
броят на хората, върху
КОИТО властващият
упражнява контрол.

6. ЦЕНА НА ВЛАСТТА:

очакваните разходи, които човек прави, за да повлияе върху някой друг.

7. СИЛА НА ВЛАСТТА:

очакваните разходи за
противопоставяне от страна
на лицето, върху което се
упражнява власт.

Сборът от всички тези
аспекти управлява
властта на отделния
индивид във всяка
конкретна ситуация.

ВИДОВЕ ВЛАСТ

French и Raven описват

5 вида власт:

- власт чрез награда,
- власт чрез насилие,
- законова власт,
- референтна власт,
- експертна власт.

1. Наградна власт -
способността да се осигури
награда за желано поведение
или за промяна в
поведението.

2. Власт чрез насилие -

както наградната власт,
включва манипулация, но в
този случай притежаващият
власт наказва индивида за
нежелано поведение.

3. Законова власт - когато един индивид има законно право да диктува промяна в поведението на друг поради ролята си в обществото или организацията (напр. главните сестри).

4. Референтна власт -
оприличаване на даден
индивид с някой друг.

5. Експертна власт -

властният индивид има повече знания от човека, който е с по-малка власт.

Различните видове власт не са взаимноизключващи се.

Ръководителят на здравните грижи трябва да притежава всички посочени видове власт, за да бъде наистина лидер и добър мениджър.

НАПРАВЛЕНИЯ НА ВЛАСТТА

1. Властта като контрол и автономия - властимащите поддържат своята автономия и контрол върху индивидите чрез използване на възнаграждения и наказания.

2. Властта като политика -
основата на властта се
опира на познаване
правилата на играта.

**3. Властта като чар -
личността като магнит
привлича останалите.**

**4. Властта като
ИНСТИНКТИВЕН СТИМУЛ -
желанието за власт е
ИНСТИНКТ.**

5. Властта като зависимост
от ресурсите - ако имаш
пари, имаш власт.

6. Властта като добро -
индивид, който е добър,
властва добре.

ЗАКОНИ НА ВЛАСТТА

1. Властта запълва всеки вакуум в човешките организации.

Когато има вакуум в дадена структура, властта се придвижва към следващия ешалон.

2. Властта е неизменно лична. Тя е качество, присъщо на всеки. Абстрактна власт не съществува. Властта може да се използва само чрез решенията и действията на отделната личност.

3. Властта се базира на система от идеи или на философия, чрез които се привличат последователи.

4. Властта се осъществява чрез
и зависи от институциите, т.е.
властимащият работи чрез
вече съществуваща или
създава нова институция, чрез
която осъществява властта си.

5. Властта се конфронтира и действа при наличието на поле от отговорности.

Властимащият навлиза в поле от отговорности и се опитва да запази властта си чрез убеждаване, задоволяване или принуждаване на останалите.